

Матеріали круглого столу «Музейна педагогіка: український вимір»

Стаття містить інформаційно-аналітичний матеріал про проведення круглого столу «Музейна педагогіка: український вимір» в Педагогічному музеї України. В засіданні круглого столу взяли участь науковці – фахівці у галузі музейної педагогіки з різних регіонів України (Київ, Львів, Луцьк). За підсумками круглого столу визначено провідні тенденції розвитку музейної педагогіки в Україні; сформульовано пропозиції щодо аналізу, дослідження та прогнозування розвитку музейної педагогіки в Україні.

Ключові слова: музейна педагогіка, предметне поле, понятійний апарат, Педагогічний музей України, програма «Музейна педагогіка в Україні».

Materials of the round table "Museum Pedagogy: Ukrainian Dimension"

The article contains informational and analytical material on the holding of the round table "Museum Pedagogy: Ukrainian Dimension" in the Pedagogical Museum of Ukraine. Scientists - specialists in the field of museum pedagogics from different regions of Ukraine (Kyiv, Lviv, Lutsk) took part in the round table. According to the results of the round table, the main trends of the development of museum pedagogy in Ukraine are determined; the proposals for the analysis, research and forecasting of the development of museum pedagogy in Ukraine are formulated.

Key words: museum pedagogy, subject field, conceptual apparatus, Pedagogical Museum of Ukraine, program "Museum Pedagogy in Ukraine".

30 січня 2016 року у Педагогічному музеї України відбулось засідання «круглого столу» з проблеми **«Музейна педагогіка: український вимір»**. Захід реалізовано в межах програми Педагогічного музею України «Музейна педагогіка в Україні».

Мета і завдання: визначити сутність і форми музейної педагогіки як сучасного культурологічного ресурсу українського гуманітарного простору, представити кращий досвід викладання музейної педагогіки як навчальної дисципліни, розробити стратегічні орієнтири співпраці музейно-педагогічних центрів.

У вступному слові директор Педагогічного музею України, кандидат педагогічних наук Олександр Петрович Міхно відзначив, що музейна педагогіка є пріоритетним напрямом діяльності музею, поєднуючи змістові компоненти сучасних новітніх досягнень як музеєзнавства, так і педагогіки. Педагогічний музей України – саме та установа, в якій можуть перетинатись інтереси педагогів та музейників та реалізовуватись інноваційні музейно-освітні програми. Тому програма «Музейна педагогіка в Україні» отримала суспільний резонанс, а відповідний інформаційний ресурс дістав визнання учасників IV Музейного фестивалю у Дніпропетровську (2015) та мав високі рейтинги на сайті «Музейний простір України».

В аналітичній доповіді «Сучасні музейно-педагогічні центри України» провідний науковий співробітник музею Лариса Анатоліївна Гайда відзначила,

що Педагогічний музей України, реалізуючи складові програми «Музейна педагогіка в Україні» упродовж двох років формує електронний ресурс «Музейна педагогіка», який є єдиним в Україні. Тут представлена розмаїта картина розвитку сучасного музейництва: теоретичні аспекти орієнтовно 20%, матеріали з досвіду роботи, реалізації конкретних проектів – 80%. Окрім збору теоретичних напрацювань, музей організував і провів низку заходів з метою фахової та міжгалузевої комунікації (тематичні виставки, конкурси юних екскурсоводів, тематичні круглі столи, презентації видань, вироблення методичних рекомендацій та індивідуальні консультації).

На підставі аналізу як теоретичних, так в практичних напрацювань можна відзначити що за 25 років незалежності України прослідковуються певні тенденції розвитку української школи музейних педагогів. Доповідач представила та охарактеризувала присутнім процеси пошуку оптимальної моделі розвитку музейної педагогіки в Україні через діяльність музейно-педагогічних центрів – а це державні установи, громадські організації, фонди, фахові видання та електронні ресурси, для яких вказаний напрям не є основним. Серед них: вищі навчальні заклади, музеї різних профілів та форм власності, обласні інститут післядипломної педагогічної освіти, фонди, грантові програми та громадські організації. Особливу увагу було приділено потенційним можливостям музеїв при навчальних закладах України (більше 5 тисяч), які найбільш наближені до дітей і базуються на дослідженні особливостей розвитку місцевих спільнот і є, безперечно, потужною базою для навчання і виховання дітей.

Таким чином, на сьогодні назріло питання створення науково-методичного центру, який би надавав можливість для залучення фахівців до дискусій і пошуку шляхів розвитку освітньо-музеологічних інноваційних програм, що сприятиме формуванню української школи музейних педагогів на національному ґрунті, враховуючи пострадянські реалії та світові новітні тенденції. Тому надважливою є наукова комунікація, з метою розробки стратегії розвитку музейної педагогіки в Україні.

Тематично-дискусійна панель: «Музейна педагогіка: український вимір»

Питання до розгляду:

1. Музейна педагогіка: наука чи міждисциплінарний науковий напрям.
2. Сучасні підходи до визначення понятійного апарату музейної педагогіки.
3. Музейна педагогіка на перетині ідей західної музеології та пострадянського музеєзнавства.
4. Український досвід форм і методів музейної педагогіки.
5. Стратегія оновлення змісту музейної педагогіки.
6. Музейна педагогіка як навчальна дисципліна: зміст та перспективи запровадження.
7. З досвіду викладання музейної педагогіки у вищих навчальних закладах України.

Учасники відзначили актуальність теми зібрання та висловили своє бачення вказаної проблематики:

Караманов Олексій Владиславович, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету ім. І. Франка, кандидат педагогічних наук.

Музейна педагогіка як спецкурс (2-3 кредити) викладається у Львівському національному університеті ім. І. Франка. До програми включено: історію предмету, понятійний апарат, європейський досвід впровадження музеологічних програм для дітей і молоді, форми науково-методичної співпраці з львівськими музеями як апробація сучасних моделей навчання. Важливим фактором розвитку музейної педагогіки є конструктивна музейна комунікація з навчальними закладами, наприклад програма «Педагогічний марафон». Також в університеті створено наукову лабораторію «Музейна педагогіка», матеріали науковців та практиків розміщені на відповідному сайті. Нещодавно було підготовлено бібліографічний довідник «Музейна педагогіка» (автор Г. Панахид).

Дудар Ольга Володимирівна, доцент кафедри методики суспільно-гуманітарної освіти та виховання Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук.

У виступі представила досвід організації експериментальної діяльності та співпраці з Київського університету імені Бориса Грінченка та Національного музею декоративного мистецтва України. Водночас відзначивши, що у нас відсутня система використання потенціалу музеїв у роботі з дітьми та молоді в контексті: підготовка-реалізація-висновок. Дітей потрібно знайомити з музеєм за програмою дошкільної освіти, об'єднавши два простори – музей та освіту. Музейна педагогіка тримається на праці ентузіастів, вчителі використовують форми співпраці з музеями як інструмент для пізнання культури. В основу роботи музейних педагогів мають бути покладені особливості національного колориту як підґрунтя для розвитку туризму

Ключко Юлія Миколаївна, викладач кафедри музеєзнавства та пам'яткознавства Київського університету культури, кандидат педагогічних наук.

Музейна педагогіка викладається Київському університеті культури за складеною автором програмою, до якої увійшли як музейна теорія, так і прикладне музеєзнавство. Сучасні форми і методи музейної педагогіки набувають актуальності в музейному середовищі, оскільки київські музеї працюють з різним категоріями відвідувачів та реалізують інноваційні програми. Студенти вишу мають переваги, оскільки мають можливість відвідувати навчальні заходи (семінари, майстер-класи) з розвитку музейництва, займатися волонтерською діяльністю, водночас опановуючи як теорію, так і практику. До проблем викладання можемо віднести відсутність фахової аналітики та сучасних наукових досліджень.

Рябчикова Фаїна Денисівна, доцент кафедри документознавства і музейної справи Східноєвропейського університету ім. Лесі Українки, кандидат історичних наук.

У 2006 році Східноєвропейського університету ім. Лесі Українки було відкрито спеціальність «Музезнавство. Пам'яткознавство», викладається 48 годинний курс «Музейна педагогіка». Структурні елементи цієї дисципліни розпорошені змістовно, в Україні нема узагальнюючих теоретико-методологічних праць. Музейна педагогіка розуміється у двох розумінні широкому – реалізація освітнього потенціалу музею, і вузькому – форми роботи з дітьми та студентами. Оскільки пострадянська «школа музезнавців» залишилась у Росії, в державі нема стратегії розвитку музейної педагогіки, практично відсутні музейно-соціологічні дослідження, особливо у царині співпраці з психологами у вивченні запитів цільових категорій відвідувачів.

Під час дискусії та обговорення учасниками проблематики круглого столу визначено такі тенденції:

- В Україні відсутні теоретико-методологічні узагальнюючі праці з музейної педагогіки, чітко не визначене предметне поле та понятійний апарат.
- Спостерігається розрив між теоретико-методологічними працями та практикою впровадження форм і методів музейної педагогіки.
- Як навчальна дисципліна «Музейна педагогіка» викладається у декількох вищих навчальних закладах, але нема спільної навчальної програми та посібників чи електронних засобів навчання.
- Українськими музейниками й педагогами напрацьовано значний досвід, який поки що ніким не узагальнено.
- Інноваційні музейно-педагогічні проекти потребують наукового супроводу.

Пропозиції:

- З метою аналізу, дослідження та прогнозування розвитку музейної педагогіки в Україні створити комунікаційний майданчик на базі Педагогічного музею України, використовуючи різні форми наукової комунікації: як засобами ІКТ-технологій, так і практичне ознайомлення з напрацьованим досвідом роботи.
- Першим етапом обговорення науковою спільнотою визначити проблему «Музейна педагогіка України: предметне поле та понятійний апарат».
- З метою подолання розриву між корпоративними інтересами освіти й музейного життя презентувати перспективний досвід спільної діяльності на сайті Педагогічного музею України, а також під час науково-практичних конференцій, семінарів, круглих стлів та у засобах масової інформації.